

Internetconsultatie – Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen

---

Inleiding

Om in de praktijk ervaren knelpunten bij de uitvoering van de Jeugdwet te verhelpen, is volgens de regering aanpassing van de Jeugdwet nodig. De regering beoogt met het wetsvoorstel het volgende:

1. Gemeenten verstevigen hun opdrachtgeverschap door regionale samenwerking
2. Gemeenten versterken de toegang tot jeugdhulp
3. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen versterken hun opdrachtnemer- en werkgeverschap en goed bestuur
4. Versterken inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen

Een poging om bovenstaande doelen te bereiken en daarmee ervaren knelpunten weg te nemen valt uiteraard toe te juichen. De vraag is alleen of met dit wetsvoorstel de huidige knelpunten ook daadwerkelijk voldoende weggenomen worden. Het risico bestaat dat de voorgestelde regelgeving onvoldoende bijdraagt aan het oplossen van de huidige problemen. Verdere toelichting of uitwerking is naar onze mening dan ook nodig. Hierna zal specifiek ingegaan worden op de genoemde doelstellingen.

1. Gemeenten verstevigen hun opdrachtgeverschap door regionale samenwerking

Volgens de regering bestaat er een noodzaak om tot duurzame, niet-vrijblijvende samenwerking te komen tussen gemeenten. Dit moet zorgen voor een verbetering van de beschikbaarheid en continuïteit van specialistische jeugdhulp, vermindering van bureaucratie en bevordering van de transformatie van het zorglandschap.

Jeugdregio's

Via een ministeriële regeling worden een aantal jeugdregio's aangewezen. Deze jeugdregio's krijgen de opdracht om samen te werken op grond van een gemeenschappelijke regeling. Zij kunnen dit doen door een openbaar lichaam of een bedrijfsvoeringsorganisatie op te richten of een centrumgemeente aan te wijzen. De jeugdregio wordt verantwoordelijk voor de inkoop of subsidiëring van bij amvb aan te wijzen jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Ook moeten de jeugdregio's onderling 'bovenregionaal' overleg voeren, zodat de beschikbaarheid van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregel en jeugdreclassering gewaarborgd is.

Voordat een werkwijze met jeugdregio's effectief kan zijn, is het naar onze mening noodzakelijk dat vastgesteld wordt wat precies onder 'specialistische jeugdhulp' wordt verstaan. Specialistische jeugdhulp heeft in de praktijk veel verschillende betekenissen. Het is van belang dat hiervoor één wettelijke definitie komt of hiervoor één landelijk kader gehanteerd wordt. Hiermee is altijd duidelijk welke vormen van hulp op regionaal niveau ingekocht moeten worden. Dit voorkomt dan ook dat als er nieuwe vormen van jeugdhulp bijkomen, dat hiervoor nieuw tijdrovend overleg nodig is om te bepalen of ook die vorm van hulp regionaal ingekocht moet worden (zoals nu wordt voorgesteld).

Uitvoeringslasten

Een beoogt doel van het wetsvoorstel is het verminderen van uitvoeringslasten. De gedachte is dat als gezamenlijk wordt ingekocht, de uitvoeringslasten voor aanbieders en GI's afnemen. Dit doel zou bereikt kunnen worden, maar het is de vraag of de voorgestelde wijze de meest effectieve manier is. Ook met de voorgestelde wijzigingen kunnen per regio namelijk verschillen blijven bestaan. Aanbieders die landelijk werken blijven te maken hebben met verschillende regio's en dus met verschillende afspraken. Het zou wellicht effectiever zijn als gewerkt wordt met landelijke inkoopafspraken waardoor verschillen tussen regio's onderling verdwijnen.

Huidige procedure niet toereikend?

Met het huidige artikel 2.8 Jeugdwet bestaat verder al de mogelijkheid om via een amvb gebieden aan te wijzen waarbinnen gemeenten dienen samen te werken. De gebieden kunnen aangewezen worden nadat de ministers met de betreffende gemeenten een op overeenstemming gericht overleg gevoerd is (OOGO). In de Memorie van Toelichting wordt aangegeven dat de huidige procedure van artikel 2.8 niet altijd voor voldoende samenwerking zorgt. Bovendien zou de huidige procedure te tijdrovend zijn waardoor efficiënt ingrijpen niet mogelijk is. Hoewel de uitleg in de Memorie van Toelichting niet onlogisch klinkt, worden concrete voorbeelden waaruit blijkt dat de huidige procedure niet voldoende werkt helaas niet gegeven. Interessant om te weten zou zijn of in de afgelopen vijf jaar al eens een OOGO in dit kader heeft plaatsgevonden en of het dus inderdaad noodzakelijk is om hiervoor een wetswijziging door te voeren.

2. Gemeenten versterken de toegang tot jeugdhulp

Veel gemeenten hebben hun lokale toegang tot jeugdhulp georganiseerd via een (wijk)team. Per gemeente kan de organisatie en kwaliteit van dergelijke teams verschillen. De regering wil dat in ieder lokaal team de centrale inzichten en 'vijf basisfuncties voor lokale teams' uit het KPMG-onderzoek¹ geborgd zijn.

Om dit af te kunnen dwingen wordt in het wetsvoorstel de mogelijkheid opgenomen om gemeenten te verplichten om een toegangsplan op te stellen (via artikel 2.2 lid 3 onderdeel b). Dit toegangsplan geldt dan als aanvulling op het al verplicht gestelde beleidsplan (huidige artikel 2.2 lid 1 Jeugdwet). In het toegangsplan zal de gemeente moeten aangeven wie welke rol in de toegang tot jeugdhulp vervult. De regering kiest er voor om het toegangsplan niet nu al als onderdeel van het beleidsplan in de Jeugdwet verplicht te stellen. Pas als gemeenten niet voldoende stappen zetten, zullen zij worden verplicht om een toegangsplan op te stellen. Uit een evaluatie moet blijken of gemeenten voldoende stappen gezet hebben om de vijf basisfuncties te borgen. De evaluatie zal uiterlijk eind 2022 plaatsvinden.

Niet in lijn met overige maatregelen wetsvoorstel

De keuze van de regering om het toegangsplan niet direct verplicht te stellen lijkt tegenstrijdig met de overige maatregelen die voortvloeien uit dit wetsvoorstel. Het wetsvoorstel beoogt namelijk onder andere de verbetering van de beschikbaarheid en continuïteit van specialistische

---

¹ <https://voordejeugd.nl/nieuws/basisfuncties-voor-lokale-teams-kaart/>

jeugdhulp. Om dit te bewerkstelligen wordt een regiovisie verplicht gesteld en worden de taken van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) uitgebreid.

De daadwerkelijke toegang tot de specialistische jeugdhulp verloopt echter via de lokale gemeenten. Uit het KPMG-onderzoek blijkt dat in de huidige situatie – waar de verschillende lokale toegangen anders georganiseerd zijn – de kennis over problematiek en samenwerking met de specialistische aanbieders binnen lokale teams vaak beperkt is. Het ligt daarom voor de hand om ook voor de toegang tot de specialistische jeugdhulp per regio dezelfde afspraken te maken. Dit zou afgedwongen kunnen worden door vast te leggen dat ieder lokaal toegangsteam over dezelfde basisfuncties moet beschikken. Door dit vast te leggen wordt het risico verkleind dat binnen een gemeente de toegang tot specialistische jeugdhulp onvoldoende geborgd is. Bijkomend voordeel is dat dit ook uitvoeringslasten voor aanbieders lager kan maken

Basisfunctie: tijdig signaleren van de vraag

Eén van de basisfuncties uit het hiervoor genoemde KPMG-onderzoek is daarnaast het ‘tijdig signaleren van de vraag’. Het is de vraag of gemeenten deze basisfunctie momenteel goed geborgd hebben. Veel gemeenten hanteren namelijk, op advies van de VNG, de meldingsprocedure uit de Wmo voor de behandeling van jeugdhulpvragen. Juridisch gezien is dit niet juist. Voor jeugdhulpvragen zou de reguliere Awb-procedure gevolgd moeten worden. Als een gemeente de Wmo-procedure hanteert, dan betekent dit dat ouders en jeugdigen het risico lopen om in een soort voortraject te belanden dat niet is afgebakend met wettelijke termijnen. In de praktijk hebben wij verschillende situaties gezien waarbij dit ook daadwerkelijk gebeurd is. Hierdoor kunnen procedures langer lopen dan wettelijk is toegestaan en wordt de hulpvraag niet tijdig gesignaleerd. Het zou goed zijn als ergens in de Jeugdwet benadrukt wordt dat voor jeugdhulpaanvragen de Awb-procedure gevolgd moet worden. Een andere optie is om de Wmo-procedure ook voor de Jeugdwet van toepassing te verklaren, zodat in ieder geval het niet-afgebakende voortraject verdwijnt en er waarborgen gelden waar op kan worden teruggevallen.

3. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen versterken hun opdrachtnemer- en werkgeverschap en goed bestuur

Wachlijsten bij aanbieders

Zowel de aanbieders als de gemeenten hebben een verantwoordelijkheid om zoveel mogelijk te voorkomen dat sprake is van wachtlijsten in hun regio. Gemeenten moeten aanbieders inkopen die de hulp daadwerkelijk kunnen bieden en de aanbieders moeten op hun beurt de leveringsafspraken nakomen. Als de aanbieder niet aan haar verplichting voldoet, dan kunnen eventueel civielrechtelijke stappen ondernomen worden. Voldoet de gemeente niet aan haar plicht, dan staat daar niet direct een sanctie op. Het is de vraag of gemeenten met de nieuwe regionale afspraken voldoende geprikkeld worden om aan hun verplichting te voldoen en hiermee wachtlijsten zoveel mogelijk voorkomen. Een sanctie voor een gemeente/jeugdregio op het hebben van een wachtlijst binnen de regio zou wellicht meer effect sorteren.

4. Versterken inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdige

Het wetsvoorstel breidt de taken van de NZa uit en geeft de NZa een rol in het toezicht op jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. De rol van de NZa gaat echter

naast de huidige rol van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) bestaan. Het is de vraag of hiermee het toezicht toereikend wordt ingericht. De taken van de IGJ zijn met de Wet toetreding zorgaanbieders al uitgebreid. Hiermee ontstaat het risico dat onvoldoende capaciteit overblijft om het toezicht op de jeugdhulpaanbieders voldoende uit te voeren. Wellicht is het daarom beter om de taakstelling van de IGJ aan te passen en de NZa ook verantwoordelijk te maken voor het toezicht op de aanbieders. Voor de overzichtelijkheid van het gehele jeugdhulpstelsel zou het naar onze mening ook beter zijn als sprake was van slechts één toezichthouder. Daarbij willen we voor de volledigheid opmerken dat wij signaleren dat de IGJ de taakstelling van het toetsen van nieuwe jeugdhulpaanbieders nu, naar wij begrijpen door capaciteitsproblemen, volstrekt niet kan uitvoeren. Hierdoor kiezen gemeenten er soms voor om jeugdhulp (al dan niet in de vorm van een pgb) toe te kennen ter uitvoering van nieuwe aanbieders die niet getoetst zijn door de IGJ. Het gevolg is dat er in de praktijk aanbieders zijn die jeugdhulp verlenen, waarbij het maar de vraag is of zij daadwerkelijk aan de kwaliteitseisen uit de Jeugdwet voldoen. Dit lijkt ons een zeer onwenselijke situatie. In plaats van nu alleen een nieuwe 'speler' toezichtstaken toe te bedelen zouden wij het toejuichen dat goed naar de uitvoerbaarheid van de huidige toezichtstaken wordt gekeken.